Nr 49/1967. Ålands landskapsstyrelses framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag angående ändring av landskapslagen om avlöning och pension för tjänsteinnehavarna inom folkskolväsendet i landskapet Åland.

Landskapsstyrelsen överlämnade till landstinget vid innevarande års sommarsession en framställning med förslag till landskapslag angående ändring av landskapslagen om avlöning och pension för tjänsteinnehavarna inom folskolväsendet i landskapet Åland (framst. 26/1967). Sedan landstinget antagit förslaget (lagutsk. bet. 7/67, st. utsk. bet. 14/1967), har emellertid Republikens President förordnat, att ifrågavarande landskapslag skall förfalla. Republikens Presidents i ärendet avlåtna brev är av följande lydelse:

"Till Ålands Landskapsstyrelse.

Ålands landsting har den 31 augusti 1967 fattat beslut om antagande av landskapslag angående ändring av landskapslagen om avlöning och pension för tjänsteinnehavarna inom folkskolväsendet i landskapet Åland.

Vid föredragning i statsrådet i dag har Jag, efter att hava infordrat Högsta domstolens utlåtande i ärendet, över vilket även Ålandsdelegationen avgivit sitt yttrande, funnit att förevarande landstingsbeslut hänför sig till lagstiftningen angående undervisningsväsendet, på vilket område landstinget enligt 13 § 1 mom. 2 punkten självstyrelselagen för Åland tillkommer lagstiftningsbehörighet med vissa undantag, varom nu icke är fråga.

Jämlikt 45 § 1 mom. landstingsbeslutet må den, som anser att honom förvägrats enligt landskapslagen eller med stöd därav utfärdade stadganden tillkommande avlöning och är missnöjd med det avgörande kommunens styrelse meddelat i anledning av hans härav föranledda yrkande på rättelse, inom 30 dagar från det han fick kännedom om avgörandet bringa saken till landskapsstyrelsens prövning och avgörande. Sakens bringande till landskapsstyrelsens prövning och avgörande måste anses innebära ändringssökande och då fråga icke är om ändamålsenlighetsprövning komme landskapsstyrelsen vid avgörandet av saken att utöva förvaltningsrättslig lagskipning. I 22 § självstyrelselagen stadgas, att sagda lagskipning, för såvitt den icke utövas av rikets domstolar och annat icke är stadgat rörande de till självstyrelsen hörande ärendena, ankommer på länsstyrelsen i land-

skapet Åland samt på andra myndigheter, som i riket handhava sådan lagskipning. Lagrummet kan icke förstås så, att undantag från de i riket gällande stadgandena om den förvaltningsrättsliga lagskipningen i de till självstyrelsen hörande ärendena kunde stadgas genom landskapslag. Stadgandena rörande den förvaltningsrättsliga lagskipningen hava genomgående hänförts till lagstiftningen angående rättegångsväsendet, på vilket område lagstiftningsbehörigheten enligt 11 § 2 mom. 13 punkten självstyrelselagen uteslutande är förbehållan riket. Då handläggningen av nu avsedd ändringsansökan jämlikt 45 § 1 mom. i den i riket gällande lagen den 1 juli 1957 om tjänsteinnehavarnas inom folkskolväsendet avlöning och pensioner ankommer på skolstyrelsen, har landstinget sålunda på denna punkt överskridit sin lagstiftningsbehörighet.

På grund av det ovan anförda har Jag med stöd av 14 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland beslutat förordna, att förevarande landskapslag skall förfalla; vilket Landskapsstyrelsen härmed till kännedom meddelas.

Helsingfors, i Statsrådet den 17 november 1967.

R e p u b l i k e n s P r e s i d e n t

Urho Kekkonen.

Justitieminister A. Simonen"

Högsta domstolen har funnit, att handläggningen av besvär över kommunens styrelses i 45 § 1 mom. avsedda beslut innebär förvaltningsrättslig lagskipning, vilken jämlikt 22 § självstyrelselagen såvitt den icke utövas av rikets domstolar, ankommer på länsstyrelsen i landskapet Åland eller på andra myndigheter, som i riket handhar sådan lagskipning.

På grund härav föreslår landskapsstyrelsen en sådan ändring av 45 § 1 mom. att besvären skall anföras hos skolstyrelsen.

I samband med ovan sagda ändring föreslår landskapsstyrelsen jämväl vissa kompletteringar av lagförslaget i övrigt.

Jämlikt 9 § 2 mom. i det ursprungliga lagförslaget skulle innehavare av lärartjänst, som är klasslärare och har kompetens som timlärare i annat språk än svenska, ha tillkommit årligt tilläggsarvode om 300 mark, ifall han undervisar minst tre veckotimmar i sådant språk i sin klass. Man hade sålunda begränsat tilläggsarvodet till

att omfatta endast undervisning i lärarens egen sklass. Då det endast beror på en tillfällighet att en lärare samtidigt undervisar i språk i sin egen klass, har landskapsstyrelsen nu ansett, att ifrågavarande tilläggsarvode även borde utgå i sådana fall, att läraren undervisar i språk även i annan än i egen klass. Enligt uppgift har man i riket planerat en motsvarande lagändring.

Såsom framgår av bilagda skrivelse från skolstyrelsen har i 40 § insmugit sig en otydlighet på grund av inexakt översättning från den finskspråkiga lagtexten. På grund härav föreslås ifrågavarande stadgande få en ändrad lydelse.

Enligt 40 § 3 mom. i nu gällande lag tillkommer timlärare icke ersättning för utom klass fullgjorda åligganden. På grund av förhållandena i landskapet där man i stor utsträckning är tvungen att anlita timlärare, anser landskapsstyrelsen det vara skäligt, att också timlärare skulle vara berättigade till ersättning för utom klass fullgjorda åligganden såsom bland annat ungdomsverksamhet. På den grund föreslås en ändring av 40 § 3 mom., som samtidigt uppdelas i tvenne moment, vilket i sin tur förutsätter att hela paragrafen ändras.

Med hänvisning till det ovan anförda får landskapsstyrelsen förelägga Landstinget till antagande nedanstående

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av landskapslagen om avlöning och pension för tjänsteinnehavarna inom folkskolväsendet i landskapet Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut ändras 1 § 2 mom., 3 § 2 mom., 4 § 3 och 4 mom., 11 §, 35 §, 36 §, 38 § 1 mom., 40, 43 och 45 §§ landskapslagen den 16 oktober 1958 om avlöning och pension för tjänsteinnehavarna inom folkskolväsendet i landskapet Åland (24/58), av dessa 3 § 2 mom. sådant lagrummet lyder i landskapslagen den 4 juli 1962 (36/62), 35 §, 38 § 1 mom. och 40 § sådana dessa lagrum lyda i landskapslagen den 20 april 1967 (16/67), samt fogas till lagens 9 § ett nytt 2 mom., till 10 § ett nytt 5 mom. och till lagen en ny 11a § som följer:

1 §.

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

Med tjänsteinnehavare avses i denna lag inom kommuns folkskoleväsende tjänstgörande lärare vid lägre folkskola, lärare vid högre folkskola, lärare vid medborgarskola, lärare i annat språk än svenska vid folkskola, lärare vid hjälpskola, observationsklass samt annan specialskola och specialklass, speciallärare, lektor vid mellanskola och elevhemsföreståndare.

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

3 §.

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

Annan tjänsteinnehavare än lektor vid mellanskola och elevhemsföreståndare, som tjänstgjort i ifrågavarande tjänst såsom ordinarie, såsom förordnad på provtid, såsom interimistisk lärare eller såsom vikarie sammanlagt minst fem år, uppbär avlöning enligt närmast högre avlöningsklass än den tjänsten eljest förutsätter. Till innehavare av lektorstjänst vid mellanskola, som på nämnt sätt tjänstgjort som lektor i mellanskola minst fem år, erlägges avlöning enligt närmast högre avlöningsklass och, om han har tio tjänsteår, enligt två avlöningsklasser högre än vad som eljest erlägges i tjänsten.

4 §.

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

Genom landskapsförordning stadgas i vad mån tjänsteinnehavare äger rätt att för ålderstillägg räkna sig till godo den tid han innehaft annan kommunal tjänst, som bör anses såsom huvudsyssla, eller varit anställd i kommunal centralorganisations eller i sammanslutnings av kommuner tjänst eller i statens, landskapets eller religionssamfunds

jänst eller befattning eller bestridit enskild befattning.

Ålerstillägg beviljas på ansökan. Ålderstillägg beviljas icke retroktivt för längre tid än ett år, räknat från utgången av den kalendermånad, under vilken ansökan inlämnats till folkskolans direktion.

9 §.

- - - - - - - - - - - - - - - - - -

Innehavare av lärartjänst, som är klasslärare och har kompetens som imlärare i annat språk än svenska samt undervisar minst tre veckotimmar ifrågavarande språk, erhåller ett årligt tilläggsarvode av 300 mark. etta tilläggsarvode justeras enligt samma grunder som för motsvarande jänsteinnehavare i riket.

10 §.

- - - - - - - - - - - - - - - - - -

Utan hinder av vad ovan är stadgat skall av tjänsteinnehavare, som å grund av sjukdom beviljats i 16 § avsedd invalidpension, för tiden ör avbrott i tjänsteutövningen innehållas hela hans avlöning från ingången av månaden efter den månad, under vilken invalidpensionen bevilades.

11 §.

Kvinnlig tjänsteinnehavare beviljas på ansökan på grund av havandeskap och barnsbörd tjänstledighet med fulla löneförmåner för en tid, ari ingå 54 vardagar och som begynner den 18 vardagen före den beräknae tidpunkten för nedkomsten. Inträffar nedkomsten tidigare än 18 vardagen före den beräknade tidpunkten för nedkomsten, begynner tjänstledigeten dagen efter nedkomstan.

11 a §.

Tjänsteinnehavare, som beviljats tjänstledighet med lön på grund av jukdom eller havandeskap och barnsbörd, är skyldig att iakttaga de bestämmelser och anvisningar, vilka meddelas för ansökan om den dag- och oderskapspenning, som enligt 28 § sjukförsäkringslagen utbetalas till rbetsgivaren.

Försummar tjänsteinnehavare att iakttaga i 1 mom. avsedda bestämmeer och anvisningar, må av honom för tjänstledighetstiden i samband med enare löneutbetalning återindrivas vad som motsvarar dag- eller moderkapspenning.

35 §.

Innehavare av lärartjänst åtnjuter icke naturaförmåner på grund av jänsteförhållande. Ledig lärarbostad i folkskolas egen byggnad skall ikväl i första hand överlåtas för att användas av lärare i skolans jänst.

Har lärare på grund av tjänsteförhållande bostad i folkskolans egen byggnad, skall för denna uppbäras hyra enligt samma grunder som för tjänstemannabostad, som upplåtits åt landskapets tjänsteman såsom hyresbostad.

36 §.

Kommun är skyldig att såsom naturaförmån tillhandahålla elevhemsföreståndare en bostad om minst ett rum med värme och lyse, vatten, rätt att använda badrum eller bastu samt nödiga tilläggsutrymmen. Därutöver skall elevhemsföreståndare erhålla kost i elevhemmet under den tid skolarbetet pågår.

Elevhemsföreståndare är skyldig att för de naturaförmåner han åtnjuter erlägga ersättning enligt samma grunder som äro föreskrivna beträffande vederlag och ersättning för tjänstebostad och övriga naturaförmåner, som tillkomma innehavare av landskapets tjänst eller befattning.

38 §.

Den, som förordnats att interimistiskt bestrida tjänst inom folkskoleväsendet, äger rätt till avlöning enligt samma grunder som ordinarie tjänsteinnehavare enligt 2 §, 3 § 1 mom., 4, 6, 7, 8 och 9 §§, dock sålunda, att på avlöningen av interimistisk tjänstförrättande, som är ordinarie tjänsteinnehavare eller förodnad att handhava tjänsten på provtid inom folkskoleväsendet, tillämpas även stadgandet i 3 § 2 mom. Vid avbrott i tjänsteutövning erlägges avlöning enligt stadgandena i 10 och 11 §§. Innehar interimistiskt förordnad icke för tjänsten stadgad kompetens, erlägges den egentliga avlöningen och övertimsarvodet med avdrag av 10 procent. Till interimistiskt förordnad, som saknar stadgad kompetens men som innehar av landskapsstyrelsen föreskriven kompetens, erlägges likväl egentlig avlöning och övertimsarvode oförminskat intill utgången av juli månad 1969. Interimistisk elevhemsföreståndare har samma rätt till naturaförmåner som ordinarie tjänsteinnehavare och är skyldig att för dem erlägga ersättning såsom i 36 § är stadgat.

- - - - - - - - - - - - - - - - -

40 §.

Den med lärartjänst förenade undervisningsskyldigheten per vecka är:

1) för lärare vid lägre folkskola och för lärare i annat språk än svenska, gemensam för flere skolor 24 timmar;

2) för lärare vid medborgarskola, för lärare i annat språk än svenska, för lärare vid hjälpskola, för lärare i observationsklass, för lärare i specialklass, för lärare, som undervisar på flera platser, samt för lektor i mellanskola 26 timmar; samt

3) för lärare vid högre folkskola och för speciallärare 30 timmar.

Utöver de veckotimmar undervisningsskyldigheten omfattar, är innehavare av lärartjänst skyldig att bestrida övertimmar enligt vad därom stadgas i landskapsförordning.

Skolföreståndares undervisningsskyldighet per vecka må minskas med en halv veckotimme per läsår för varje annan läraravdelning vid egentlig folkskola och hjälpskola samt för varje annan lärare med huvudsyssla vid medborgarskola. Vid mellanskola minskas undervisningsskyldigheten enligt samma grunder som vid statlig mellanskola. Föreståndares undervisning skall likväl omfatta minst fem veckotimmar.

Landskapsstyrelsen fastställer de grunder enligt vilka innehavare av lärartjänst och timlärare erhåller ersättning för utom klass fullgjorda åligganden. Landskapsstyrelsen fastställer likaså de grunder, enligt vilka timlärare erhåller arvode för de åligganden, som ankomma på förbindelselärare för yrkesvägledningen och föreståndare för kurs, som ersätter medborgarskola. Ersättning till lektor och timlärare vid mellanskolan för åligganden utom klass utgår enligt samma grunder som för motsvarande lärare i landskapets läroverk. Ersättning för särskilda åligganden i samband med försöksverksamhet utgår enligt grunder, som fastställts av landskapsstyrelsen.

43 §.

Kommun må, om landskapsstyrelsen på synnerligen vägande skäl beviljar tillstånd därtill, förordna om utbetalning av högre avlöning och pension än ovan i denna lag ärstadgat. Högre avlöning och pension skola fastställas i procent eller i markbelopp.

Tjänsteinnehavare inom folkskoleväsendet och timlärare, vilka av kommunen uppbära högre avlöning, erhålla pension av landskapsmedel endast enligt i denna lag stadgade avlöningsgrunder.

45 §.

Den, som anser att vederbörande kommunal myndighet förvägrat honom enligt denna lag eller med stöd därav utfärdade stadganden tillkommande avlöning, må skriftligen yrka rättelse hos kommunens styrelse, som bör meddela skriftligt avgörande i saken. Den, som är missnöjd därmed, må inom 30 dagar från det han fick kännedom om avgörandet bringa saken till skolstyrelsens prövning och avgörande.

Har i 1 mom. nämnt yrkande på rättelse icke framställts hos kommunens styrelse inom ett år från den dag, då lönebeloppet borde hava utbetalats, är rätten därtill förverkad.

Denna lag tillämpas från den 1 juli 1967, dock sålunda, att stadgan-
ena i 3 § 2 mom., i 9 § 2 mom. och stadgandena om avlöning i 38 § 1 mom.
illämpas från den 1 januari 1967 samt att stadgandena i 10 § 5 mom.
ch 11 och 11 a §§ träder i kraft den 1 mars 1968.

Utan hinder av vad i 43 § 1 mom. är stadgat, må före denna lags i-
raftträdande fastställda föreskrifter i folkskolstadga, sådana de län-
a till efterrättelse vid denna lags ikraftträdande, fortfarande till-
ämpas beträffande högre lön och pension.

Mariehamn, den 8 december 1967.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd Martin Isaksson.

Lagberedningssekreterare Sune Carlsson.